



Advies

Voorontwerp van decreten inzake:

- **Een geïntegreerd beleid voor de erkenning van verworven competenties (EVC) &**
- **Het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK)**

Brussel, 2 juli 2018

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet betreffende een geïntegreerd beleid inzake de erkenning van verworven competenties & Voorontwerp van decreet betreffende het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader

Adviesvrager: Hilde Crevits - Vlaams minister van Onderwijs

Ontvangst adviesvraag: 4 juni 2018

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)

Goedkeuring raad: 2 juli 2018

Contactpersonen: Sandra Hellings - shellings@serv.be & Linde Buysse - lbuysse@serv.be



Mevrouw Crevits Hilde
Vice-minister-president en Vlaamse minister van Onderwijs
Consciencegebouw
Koning Albert II laan 15
1210 Sint-Joost-ten-Node

contactpersoon

Sandra Hellings
shellings@serv.be
Linde Buysse
lbuysse@serv.be

ons kenmerk

SERV_BR_20180702_GKKenEVC_shlb

Brussel

2 juli 2018

Voorontwerp van decreet EVC en voorontwerp van decreet GKK

Mevrouw de viceminister-president

Op 4 juni 2018 vroeg u de SERV om advies over het geïntegreerd beleid voor de erkenning van verworven competenties (EVC) en over het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK). Gezien de inhoudelijke samenhang, zal de SERV beide voorontwerpen van decreet samen adviseren.

De SERV vindt het een zeer goede zaak dat de Vlaamse regering terug werk maakt van beide dossiers. Voor de SERV zijn de uitrol van een geïntegreerd EVC-beleid en van een GKK twee speerpunt dossiers voor deze en de volgende legislatuur.

Voor de SERV is het evident dat de Vlaamse kwalificatiestructuur als referentiekader fungeert voor alle beroepskwalificerende trajecten; de SERV is dan ook zeer tevreden dat de Vlaamse regering dit ook erkent.

Met deze kaderdecreten beoogt de Vlaamse regering een geïntegreerd beleid met impact. De SERV onderschrijft deze doelstelling ten volle, maar plaatst vraagtekens bij de daadwerkelijke realisatie ervan. Er wordt nu enkel een algemeen kader vastgelegd waarop elk betrokken beleidsdomein de eigen aanpak moet enten. Differentiatie tussen beleidsdomeinen blijft dus mogelijk en wordt op een aantal cruciale punten zelfs in de hand gewerkt. In zijn advies schuift de SERV een negenpuntenprogramma voor echt geïntegreerd beleid mét maatschappelijke impact naar voren:

1. Zowel de bedrijfs- als de onderwijswereld erkennen en onderschrijven het belang van EVC ten volle. Daarbij is het cruciaal dat alle onderwijskwalificerende trajecten en beroepskwalificerende trajecten gebaseerd op beroepskwalificaties een eindresultaat met een gelijkwaardig civiel effect genereren. Voor de gereguleerde beroepen dient echter eerst te worden onderzocht of eenzelfde civiel effect haalbaar is.

2. Het toepassingsgebied van het EVC-decreet wordt uitgebreid naar plus-achttienjarigen in het leerplichtonderwijs.
3. De startfocus van een EVC-traject is minstens een deelkwalificatie.
4. De sectoren worden actief betrokken bij de opmaak en assessment van standaarden.
5. Over alle beleidsdomeinen heen gelden dezelfde rechten en één transparante en laagdrempelige regeling voor financiële bijdrage van EVC-kandidaten.
6. Er is één GKK met neutraal en onafhankelijk extern kwaliteitstoezicht voor alle beleidsdomeinen.
7. De vrijstellingen voor beroepskwalificaties worden uitgebreid tot en met niveau 5 (en bij uitbreiding tot en met niveau 8).
8. Ongeacht de procedure van kwaliteitstoezicht, is er automatische vrijstelling van niveau 1 tot en met niveau 5 (en bij uitbreiding tot en met niveau 8).
9. Er is een uniforme behandeling van zowel publieke als private beroepskwalificerende trajectaanbieders.

De SERV is steeds bereid dit dossier te komen toelichten.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Hans Maertens
voorzitter

Inhoud

Inhoud	5
Krachtlijnen	6
Advies	8
1 Situering.....	8
2 Geïntegreerd EVC-beleid en GKK: twee speerpunt dossiers voor de sociale partners	9
2.1 Beroepskwalificaties als referentiekader	9
2.2 Geïntegreerd of versnipperd beleid?.....	10
2.3 Sociale partners betrekken bij concrete invulling EVC en GKK.....	11
3 Negenpuntenprogramma voor een echt geïntegreerd beleid met impact.....	11
4 Bijkomende concrete suggesties en punctuele bemerkingen inzake EVC en GKK	15
5 Goede overgangperiode voor ervaringsbewijzen voorzien	17
Bibliografie	19

Krachtlijnen

- Het is een zeer goede zaak dat de Vlaamse regering terug werk maakt van een geïntegreerd beleid voor de erkenning van verworven competenties (EVC) en het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK). De uitrol van een geïntegreerd EVC-beleid en van een GKK zijn volgens de SERV twee speerpuntdossiers voor deze en de volgende legislatuur.
- De SERV vindt het evident dat de Vlaamse kwalificatiestructuur als referentiekader fungeert voor alle beroepskwalificerende trajecten en is tevreden dat het beleid dit ook erkent.
- De Vlaamse regering kiest er andermaal voor om te werken met kaderdecreten waardoor de concrete invulling van heel wat punten voorlopig nog onduidelijk is. De SERV wil dan ook nauw worden betrokken bij de opmaak van alle ontwerpuitvoeringsbesluiten en daarna hierover formeel om advies worden gevraagd. De SERV adviseert om in de toekomst indien het beleid er voor kiest om, zoals nu via kaderdecreten enkel de grote lijnen vast te leggen en een aantal fundamentele zaken niet decretaal te verankeren, maar naar de uitvoeringsbesluiten te delegeren, deze ontwerpuitvoeringsbesluiten meer synchroon met het voorontwerp van kaderdecreet vorm te geven en voor advies voor te leggen.
- De Vlaamse regering beoogt een geïntegreerd beleid met impact. De SERV onderschrijft deze doelstelling ten volle, maar betwijfelt of dit ook daadwerkelijk zal worden gerealiseerd. Er wordt enkel een algemeen kader vastgelegd waarop elk betrokken beleidsdomein de eigen aanpak moet enten. Differentiatie tussen beleidsdomeinen blijft dus mogelijk en wordt op een aantal cruciale punten zelfs in de hand gewerkt. Om te spreken van een echt geïntegreerd beleid mét maatschappelijke impact moet het beleid volgens de SERV (minstens) aan volgende negen voorwaarden voldoen:
 1. Zowel de bedrijfs- als de onderwijswereld erkennen en onderschrijven het belang van EVC ten volle. Daarbij is het cruciaal dat alle onderwijskwalificerende trajecten en beroepskwalificerende trajecten gebaseerd op beroepskwalificaties een eindresultaat met een gelijkwaardig civiel effect genereren. Voor de gereguleerde beroepen dient echter eerst te worden onderzocht of eenzelfde civiel effect haalbaar is.
 2. Het toepassingsgebied van het EVC-decreet wordt uitgebreid naar plus-achttienjarigen in het leerplichtonderwijs.
 3. De startfocus van een EVC-traject is minstens een deelkwalificatie.
 4. De sectoren worden actief betrokken bij de opmaak en assessment van standaarden.
 5. Over alle beleidsdomeinen heen gelden dezelfde rechten en één transparante en laagdrempelige regeling voor financiële bijdrage van EVC-kandidaten.
 6. Er is één GKK met neutraal en onafhankelijk extern kwaliteitstoezicht voor alle beleidsdomeinen.
 7. De vrijstellingen voor beroepskwalificaties worden uitgebreid tot en met niveau 5 (en bij uitbreiding tot en met niveau 8).
 8. Ongeacht de procedure van kwaliteitstoezicht, is er automatische vrijstelling van niveau 1 tot en met niveau 5 (en bij uitbreiding tot en met niveau 8).
 9. Er is een uniforme behandeling van zowel publieke als private beroepskwalificerende trajectaanbieders.
- De SERV formuleert in zijn advies nog concrete suggesties. Enkele daarvan zijn;
 - Het is nodig enige keuzevrijheid voor EVC-testcentra in te bouwen wat betreft de methodes om competenties uit de beroepskwalificaties te beoordelen.

- Er moet een transparante en laagdrempelige regeling voor de financiële bijdrage van EVC-kandidaten worden voorzien. EVC is een belangrijk instrument voor kwetsbare groepen in de samenleving, vanuit de tweedekansoptie en eveneens vanuit de upskill-optie. De kostprijs van een EVC-traject mag in geen geval een drempel vormen voor het instappen in een EVC-traject.
- De overheid heeft een stimulerende rol op het vlak van het herkennen van competenties. Ze moet blijvend inzetten op sensibilisering van burgers, bedrijven en organisaties.
- Het is nuttig om ook EVC-pilootprojecten buiten het volwassenonderwijs te voorzien.
- De betrokkenheid van de sociale partners moet worden gewaarborgd. Dit kan o.a. door participatie van de SERV aan de ambtelijke werkgroep.
- Er is nood aan een goede en duidelijke invulling van de overgangperiode voor de ervaringsbewijzen. Bij het uitwerken van het regelgevend kader om de ervaringsbewijzen in de reguliere werking van de VDAB in te bedden, moet al zo maximaal mogelijk moet worden toegewerkt naar het toekomstige geïntegreerde EVC-beleid.
- De kwaliteitsvereisten op organisatieniveau moeten haalbaar zijn.
- Er is nood aan één platform voor beroepskwalificaties en een goede afstemming met de beroepskwalificatiedatabank.
- Er moeten juridisch beroepsmogelijkheden worden verankerd.

Advies

1 Situering

De aandacht voor EVC en een bijhorend kwaliteitstoezicht op basis van een geïntegreerd kwaliteitskader is niet nieuw. Het is een dossier dat de sociale partners nauw aan het hart ligt en waarover zij in het verleden binnen de SERV, VESOC¹ en andere fora al intensief overleg pleegden en verschillende adviezen formuleerden².

De pauzeknop werd in dit dossier echter verschillende jaren ingedrukt. De sociale partners zijn dan ook zeer tevreden dat de draad van het EVC-beleid en de uitwerking van een kwaliteitstoezicht op basis van een gemeenschappelijk (voorheen geïntegreerd) kwaliteitskader nu terug wordt opgenomen. Op vrijdag 1 juni 2018 keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet inzake een geïntegreerd beleid voor de erkenning van verworven competenties (EVC) en het voorontwerp van decreet over het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK) voor de eerste keer principieel goed. Het eerstgenoemde voorontwerp van decreet regelt dat personen ook via de weg van EVC een beroepskwalificatie (BK) of deel daarvan kunnen behalen. Het laatstgenoemde voorontwerp van decreet legt de basisprincipes vast voor de organisatie van het kwaliteitstoezicht en regelt daarmee de voorwaarden voor aanbieders om erkende beroepskwalificerende trajecten te organiseren en daarvoor bewijzen van BK's, van deelkwalificaties en van competenties uit te reiken. Gezien de sterke inhoudelijke samenhang, kiest de SERV ervoor om deze voorontwerpen van decreet samen te adviseren.

Dit SERV-advies heeft volgende structuur.

- De SERV formuleert eerst zijn algemene appreciatie voor dit dossier. Een geïntegreerd EVC-beleid en een GKK vormen twee speerpunt dossiers voor de sociale partners. De SERV bekijkt of de beleidsdoelstellingen (meer uniformiteit en transparantie, een hogere impact en een betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt) daadwerkelijk worden gerealiseerd.
- Ten tweede stelt de SERV een negenpuntenprogramma op voor echt geïntegreerd beleid met maatschappelijke impact.
- Ten derde formuleert de SERV enkele bijkomende suggesties en punctuele bemerkingen inzake EVC en GKK.
- Tot slot gaat de SERV in op het ervaringsbewijs.

¹ O.a. besprekingen tijdens de vergadering van de VESOC-Werkgroep van 17 september 2015 en van 7 juni 2018.

² Het gaat om volgende SERV-adviezen: (1) Advies Conceptnota 'Geïntegreerd beleid voor erkenning van competenties (EVC)', Brussel, 12 oktober 2015; (2) Advies Naar een geïntegreerd EVC-beleid, Brussel, 7 november 2012; (3) Aanbeveling op eigen initiatief, 5 voor 12 voor het erkennen van competenties (EVC) in Vlaanderen, Brussel, 2008.

2 Geïntegreerd EVC-beleid en GKK: twee speerpunt dossiers voor de sociale partners

De SERV vindt het positief dat de draad van het EVC-beleid terug wordt opgenomen. Het zichtbaar maken en attesteren van arbeidsmarktgerichte competenties moet zorgen voor een betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en bijdragen aan een hogere participatie aan levenslang leren. De uitrol van een geïntegreerd EVC-beleid met GKK is volgens de SERV dan ook één van de speerpunt dossiers voor deze en de volgende legislatuur. De SERV vindt het evident dat de Vlaamse kwalificatiestructuur als referentiekader fungeert voor alle beroepskwalificerende trajecten en is tevreden dat het beleid dit ook erkent.

De SERV betwijfelt echter of we hier van een echt *geïntegreerd* beleid met impact kunnen spreken. Doordat nu enkel deze twee voorontwerpen van kaderdecreet voor advies voorliggen, heeft de SERV bovendien geen zicht op de invulling van een aantal concrete elementen.

2.1 Beroepskwalificaties als referentiekader

De SERV vindt het een bijzonder goede zaak dat beide dossiers terug op de beleidsagenda staan. Het uitbouwen van één degelijk, gedragen en geïntegreerd EVC-beleid met impact en een gemeenschappelijke kwaliteitskader zijn volgens de SERV dé uitdagingen van deze en (vooral) van de volgende legislatuur. Deze dynamiek mag niet opnieuw stilvallen. Het belang van competenties zal enkel toenemen en de arbeidsmarkt heeft nood aan (meer) goed opgeleide arbeidskrachten. Alle talenten ten volle benutten, is de boodschap. Alle onderwijskwalificerende en beroepskwalificerende trajecten gebaseerd op BK's dienen een eindresultaat met een gelijkwaardig civiel effect te genereren. Voor de gereguleerde beroepen dient echter eerst te worden onderzocht of eenzelfde civiel effect haalbaar is. Dit vraagt een switch van louter diploma- naar meer competentiegericht denken. Een goed uitgebouwd EVC- en GKK-beleid vormen hiervoor belangrijke fundamenten. Het biedt de mogelijkheid om competenties te herkennen, te verwerven en te erkennen buiten het traditionele onderwijsaanbod.

De SERV vindt het positief dat de Vlaamse kwalificatiestructuur als referentiekader fungeert voor alle beroepskwalificerende trajecten. Binnen dit raamwerk maken arbeidsmarktactoren onder begeleiding van AHOVOKS BK's op.³ Door het opleidingsaanbod te koppelen aan de competenties uit de BK's⁴ en door hier een kwaliteitstoezicht aan te verbinden, tracht de Vlaamse Regering de transparantie en eenvormigheid van het systeem te verbeteren, de arbeidsmarktkansen van lerenden te verhogen en de participatie aan levenslang leren te bevorderen. De EVC-standaarden worden afgeleid van deze BK's en zijn de basis voor de beoordeling van de verworven competenties.

³ Naast de beroepskwalificaties bevat het raamwerk voor erkende kwalificaties ook onderwijskwalificaties.

⁴ Een beroepskwalificatie beschrijft de competenties die iemand nodig heeft om een beroep uit te oefenen en kan via verschillende leerwegen worden behaald: onderwijs, opleiding of een EVC-traject.

2.2 Geïntegreerd of versnipperd beleid?

De Vlaamse regering beoogt een *geïntegreerd* beleid voor de erkenning van competenties dat de beleidsdomeinen moet overschrijden. De SERV onderschrijft deze doelstelling ten volle.

In de verschillende beleidsdomeinen worden nu al waardevolle EVC-initiatieven en -instrumenten opgetekend, maar de procedures en praktijken verlopen vaak gescheiden en elk op basis van eigen regelgeving. Dit heeft terminologische spraakverwarring en een versnipperd EVC-landschap met (te) weinig maatschappelijke impact tot gevolg. Een overkoepelend, geïntegreerd EVC-kader creëert stroomlijning en meer uniformiteit tussen de beleidsdomeinen. Dit moet zorgen voor meer transparantie ten aanzien van EVC-kandidaten en EVC-aanbieders en moet de maatschappelijke impact van EVC verhogen.

Echter, dit voorontwerp van decreet bepaalt enkel de contouren voor dit geïntegreerd beleid. Er wordt nu een algemeen kader vastgelegd waarop elk betrokken beleidsdomein de eigen aanpak moet enten. Differentiatie tussen beleidsdomeinen blijft dus mogelijk en wordt op een aantal cruciale punten zelfs in de hand gewerkt. Er is volgens de SERV dan ook geen sprake van een meer coherente aanpak. Enkele voorbeelden om dit te illustreren (op enkele voorbeelden komen we verder in dit advies nog terug):

- De beleidsdomeinen moeten eigen organisatie- en financieringsmodellen opstellen.
- Hoewel er een gemeenschappelijk kwaliteitskader is voor de verschillende beleidsdomeinen, zijn er meerdere pistes mogelijk wat de organisatie van dit kwaliteitstoezicht betreft.
- De waarde die aan de erkende beroepskwalificatie wordt gegeven (en de kans op een vrijstelling binnen een onderwijskwalificerende traject), is afhankelijk van de wijze waarop het extern kwaliteitstoezicht wordt georganiseerd.
- EVC en EVK blijven zonder dwarsverbindingen naast elkaar bestaan (cfr. MVT p.1 & 2). Vrijstellingsprocedures blijven bestaan en moeten zich niet onderwerpen aan de bepalingen uit dit voorontwerp van decreet (art3§2).

Met deze werkwijze wordt het probleem van versnippering, i.t.t. de beoogde doelstelling, volgens de SERV veeleer bestendigd dan opgelost. De beoogde transparantie wordt niet bereikt. De SERV heeft al meermaals aangekaart dat meer harmonisatie nodig is, anders komt de geïntegreerde aanpak op de helling te staan⁵. De SERV vindt het dan ook een bijzonder spijtige zaak dat de betrokken beleidsdomeinen niet tot meer overeenkomst zijn gekomen. Dit is een gemiste kans die een geïntegreerd beleid in de echte zin van het woord in de weg staat en de kans op meer civiel effect hypothekeert. Bovendien vreest de SERV voor oneerlijke concurrentie tussen de beleidsdomeinen (en mogelijks tussen publieke en private trajectaanbieders) wat haaks staat op de idee van een geïntegreerd beleid.

⁵ Cfr. SERV-adviezen 2008, 2012, 2015.

2.3 Sociale partners betrekken bij concrete invulling EVC en GKK

De SERV stelt vast dat het beleid er andermaal voor kiest om te werken met (vage) kaderdecreten waardoor nu enkel een algemeen kader wordt bepaald en heel wat cruciale punten pas vorm krijgen via de uitvoeringsbesluiten. Het gaat om:

- De procedure voor de erkenningsaanvraag en de kwaliteitsvereisten op organisatieniveau;
- De aanmaak van een register van de erkende beroepskwalificerende trajecten;
- De concretisering van de vier kwaliteitsgebieden in descriptoren en beoordelingsschalen;
- Het model van bewijs van beroepskwalificatie, van deelkwalificatie en van competenties en de nadere modaliteiten met betrekking tot de uitreiking ervan;
- De kwaliteitstoezichtprocedure per beleidsdomein voor de organisaties die onder dat beleidsdomein vallen;
- De procedure voor de erkenning van EVC-standaarden;
- De procedure voor de erkenningsaanvraag van EVC-trajecten;
- De procedure voor de beoordeling van de ingediende aanvraagdossiers;
- De modaliteiten voor het register van de EVC-testcentra, voor de opname van de EVC-testcentra in het register en voor de intrekking van de registratie.

Sommige zaken komen niet aan bod (niet in de kaderdecreten, noch in de opsomming van uit te werken punten voor de uitvoeringsbesluiten):

- De beroepsprocedure in geval van niet-erkenning;
- De rol van de EVC-testcentra: mogen zij enkel attesteren of ook begeleiden tijdens het toewerken naar een attestering? Mogen zij zelf ook volledige trajecten aanbieden?;
- De toeleiding naar een EVC-traject;
- De financiering van de centra voor de EVC-trajecten;
- De kostprijs van het volgen van een EVC-traject: door wie en op basis van welke criteria zal dit worden bepaald (per beleidsdomein? naargelang de duur van het traject? naargelang de doelgroep?);
- De doelgroepen die het beleid met dit EVC-beleid prioritair wil bereiken: personen zonder kwalificatie? (Langdurig) werkzoekenden? Werkenden?

Voor de concrete invulling van heel wat punten blijft het voorlopig dus nog koffiedik kijken. Daarom wil de SERV nauw worden betrokken bij de opmaak van alle ontwerpuitvoeringsbesluiten en daarna hierover formeel om advies worden gevraagd. Daarnaast adviseert de SERV om in de toekomst indien het beleid er voor kiest om, zoals nu via kaderdecreten enkel de grote lijnen vast te leggen en een aantal fundamentele zaken niet decretaal te verankeren, maar naar de uitvoeringsbesluiten te delegeren, de ontwerpuitvoeringsbesluiten meer synchroon met het voorontwerp van kaderdecreet vorm te geven en voor advies voor te leggen. Deze werkwijze suggereerde de SERV al meermaals in het kader van andere dossiers.

3 Negenpuntenprogramma voor een echt geïntegreerd beleid met impact

Om te spreken van een echt geïntegreerd beleid mét maatschappelijke impact moet het beleid volgens de SERV (minstens) aan volgende voorwaarden voldoen:

- Zowel de bedrijfs- als de onderwijswereld erkennen en onderschrijven het belang van EVC ten volle.
- Het toepassingsgebied van het EVC-decreet wordt uitgebreid naar plus-achttienjarigen in het leerplichtonderwijs.
- De startfocus van een EVC-traject is minstens een deelkwalificatie.
- De sectoren worden actief betrokken bij de opmaak en assessment van standaarden.
- Over alle beleidsdomeinen heen gelden dezelfde rechten en één transparante en laagdrempelige regeling voor financiële bijdrage van EVC-kandidaten⁶ ().
- Er is één GKK met neutraal en onafhankelijk extern kwaliteitstoezicht voor alle beleidsdomeinen.
- De vrijstellingen voor beroepskwalificaties worden uitgebreid tot en met niveau 5 (en bij uitbreiding tot en met niveau 8).
- Ongeacht de procedure van kwaliteitstoezicht, is er automatische vrijstelling van niveau 1 tot en met niveau 5 (en bij uitbreiding tot en met niveau 8).
- Er is een uniforme behandeling van zowel publieke als private beroepskwalificerende trajectaanbieders.

Bedrijfs- en onderwijswereld erkennen het belang van EVC ten volle

Zowel de bedrijfs- als de onderwijswereld moeten het belang van EVC ten volle erkennen en onderschrijven.

Alle onderwijskwalificerende trajecten en beroepskwalificerende trajecten gebaseerd op BK's dienen een eindresultaat met een gelijkwaardig civiel effect te genereren. Voor de gereguleerde beroepen dient echter eerst te worden onderzocht of eenzelfde civiel effect haalbaar is. Van zodra EVC volledig is uitgebouwd binnen de verschillende beleidsdomeinen, moet EVC in het onderwijs ook als een EVK worden gebruikt. Aan EVC moeten dezelfde rechten qua vrijstelling worden toegekend als aan EVK. Op termijn kan EVC EVK dus vervangen.

Het toepassingsgebied uitbreiden

Het EVC-decreet is niet van toepassing op het leerplichtonderwijs (cfr. art.3§2). De SERV vraagt om het voorontwerp van decreet, in het kader van flexibele trajecten, uit te breiden naar de plus-achttienjarigen die nog leerplichtonderwijs volgen.

Attesteren met civiel effect

Een geïntegreerd EVC-beleid biedt de kans om competenties (ongeacht hoe verworven) zichtbaar te maken met een formele erkenning (of kwalificatie). Het doel is het behalen van een kwalificatie met een civiel effect. Het civiele effect vertaalt zich volgens de SERV in deelname aan opleidingen via verkorte leertrajecten en verhoogde toegang tot de arbeidsmarkt. De SERV stelt dat het bewijs substantieel moet blijven om in een civiel effect te ressorteren.

Het voorontwerp van decreet maakt een onderscheid tussen drie bewijzen: bewijs van beroepskwalificatie, bewijs van deelkwalificatie en bewijs van competenties (art.5§3). Enerzijds betwijfelt de SERV of het nodig/nuttig is om tot het detailniveau van competenties te erkennen.

⁶ Inclusief kortingen voor kwetsbare groepen – zie ook verder in dit advies.

De SERV plaatst immers vraagtekens bij het civiel effect van het attesteren van afzonderlijke competenties. Anderzijds begrijpt de SERV dat wanneer een EVC-traject niet volledig succesvol werd afgerond (m.a.w. bepaalde competenties wel en andere niet werden behaald) het goed is om afzonderlijke competenties te erkennen. Dit om te voorkomen dat de betrokkene bij herkansing het volledige traject moet hernemen, in het bijzonder indien dit niet gratis is. Volgens de SERV moet de focus wel liggen bij (het erkennen van) BK's en niet bij (het erkennen van) afzonderlijke competenties. Een EVC-traject is bedoeld voor de erkenning van een cluster of duidelijk samenhangend geheel van competenties.

De SERV concludeert dan ook dat de startfocus van een EVC-traject minstens een deelkwalificatie moet zijn, maar dat het erkennen van afzonderlijke competenties daarnaast als terugvalbasis mogelijk kan zijn. Het erkennen van afzonderlijke competenties fungeert dus als vorm van vrijstelling in het kader van (het hernemen van) een EVC-traject. Het is aangewezen dat binnen de EVC-standaard wordt aangetoond welke cluster van competenties meerwaarde heeft voor de arbeidsmarkt (verhoogde toegang) en voor het onderwijs (deelname aan opleiding via verkort leertraject).

De SERV streeft naar een gelijkwaardig civiel effect van BK's en onderwijskwalificaties (OK's). Voor de gereguleerde beroepen dient echter eerst te worden onderzocht of eenzelfde civiel effect haalbaar is.

Sector actief betrekken bij de opmaak en assessment van de standaarden

De SERV stelt dat de personen/instanties die een BK indienen of mee opmaken, moeten worden betrokken bij de opmaak van EVC-standaarden. Om in effect te ressorteren, moeten de sectoren actief bij de opmaak van alle EVC-standaarden worden betrokken.

Art. 4 stelt dat de bevoegde dienst van het Vlaamse Ministerie van Onderwijs en Vorming het opstellen van de EVC-standaarden coördineert en daarbij beroep doet op de belanghebbenden. De SERV vraagt te verduidelijken wie deze belanghebbenden nog kunnen zijn.

Niet enkel bij de opmaak, maar ook bij het assessment (methodiek, beoordeling en kwaliteit) van de standaarden is de actieve betrokkenheid van sectoren noodzakelijk. Dit is nodig om een kwalitatief civiel effect te bereiken. Inspiratie kan worden gevonden bij de end-point assessment van de apprenticeships in het Verenigd Koninkrijk⁷.

Eén transparante en laagdrempelige regeling voor financiële bijdrage van EVC-kandidaten

De SERV pleit voor een toegankelijk EVC-traject. Dit impliceert o.a. een transparante en laagdrempelige regeling voor de financiële bijdrage van EVC-kandidaten. De SERV pleit ook op dit vlak voor harmonisatie, met name voor éénzelfde regeling ongeacht het beleidsdomein.

⁷ Alvorens een lerende zijn kwalificatie kan behalen, dient hij beoordeeld te worden door een onafhankelijke end-point assessment organisatie die moet nagaan of voldoet aan de vereisten gespecificeerd in de standaard. Bedrijven noch scholen zijn verantwoordelijk voor de evaluatie van hun leerling. Voor meer informatie hierover, zie het dossier van Syntra Vlaanderen rond 'Duaal leren/apprenticeships in het Verenigd Koninkrijk' van 24 mei 2018.

Eén GKK met neutraal en onafhankelijk extern kwaliteitstoezicht voor alle beleidsdomeinen (artikel 8 Memorie van Toelichting)

De onderwijsinspectie en de hoger onderwijs inspectie moeten zich ook confirmeren aan het GKK. De BK's die in het onderwijs worden uitgereikt, moeten dezelfde kwaliteit hebben als BK's buiten het onderwijs. De keuze van kwaliteitstoezicht per beleidsdomein, leidt tot meer versnippering en onduidelijkheid. Het doel van dit decreet is net een gemeenschappelijk kader én bijhorend kwaliteitstoezicht. De SERV bekritiseert dat de aanvankelijke piste om samen te werken, ontbreekt. De idee was om één gezamenlijk extern kwaliteitstoezichtorgaan op te richten waarin alle relevante experts van de betrokken beleidsdomeinen zijn vertegenwoordigd en dat voor alle beleidsdomeinen de kwaliteit van de beroepskwalificerende trajecten nagaat. Zo zou ook ineens het probleem van de automatische vrijstellingen zijn opgelost.

Daarnaast kan één toezichtsorgaan mogelijke concurrentie tussen private en publieke trajectaanbieders vermijden. In theorie kan een private aanbieder die een gelijkaardig beroepskwalificerend traject aanbiedt als een publieke aanbieder kiezen voor een beleidsdomein omwille van bijvoorbeeld een minder streng kwaliteitstoezichtmodel. Dit is niet wenselijk.

De SERV houdt vast aan bovenstaand standpunt. Aangezien de Vlaamse regering intussen deze piste heeft verlaten, pleit de SERV in het kader van uniformiteit voor een vierde manier van kwaliteitstoezicht, namelijk een neutraal en onafhankelijk kwaliteitstoezichtorgaan dat van toepassing is op alle beleidsdomeinen exclusief Onderwijs en waarbij de opleidingen tot automatische vrijstellingen leiden. Dit omdat het decreet niet van toepassing is op onderwijskwalificerende trajecten en de BK's tot doel hebben een civiel effect op de arbeidsmarkt te genereren.

Uitbreiding van automatische vrijstellingen tot en met niveau 5 (en bij uitbreiding tot en met niveau 8) (artikel 8 Memorie van Toelichting, laatste alinea)

Artikel 8 stelt dat vrijstellingen voor verworven BK's, indien het kwaliteitstoezicht wordt georganiseerd met de onderwijsinspectie, enkel gelden van niveau 1 tot en met niveau 4. De SERV wil de BK's uitbreiden tot en met niveau 5 (en bij uitbreiding tot en met niveau 8). Ook op dit niveau wil de SERV de garantie dat competenties uit BK's op een evenwaardige manier worden behaald, zeker met het oog op het structureel uitbouwen van duaal leren in graduaatsopleidingen.

Automatische vrijstelling van niveau 1 tot en met niveau 5 (en bij uitbreiding tot en met niveau 8) voor de verworven bewijzen van BK's ongeacht de procedure van kwaliteitstoezicht omwille van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (artikel 8)

De SERV stelt vast dat er enkel automatische vrijstellingen gelden voor de verworven bewijzen van BK indien de onderwijsinspectie is betrokken bij het kwaliteitstoezicht (manier 1 en 2). Beroepskwalificerende trajecten waarbij het beleidsdomein het kwaliteitstoezicht zelf organiseert en zodoende de onderwijsinspectie niet wordt betrokken, leiden niet tot een automatische vrijstellingen (manier 3). Hierdoor lijken deze trajecten minder waardig. Aangezien het kwaliteitskader gezamenlijk/gemeenschappelijk wordt uitgewerkt, door Onderwijs en Werk, en het toezicht onafhankelijk en neutraal is, zou wie het toezicht uitoefent geen impact mogen hebben op het effect van een verworven kwalificatie. De SERV vindt dat dit van weinig vertrouwen getuigt in beroepskwalificerende trajectaanbieders (ook de private) buiten het onderwijs, terwijl net zij heel belangrijk zijn in het kader van levenslang leren.

Bovendien wil de SERV vermijden dat het volgen van een specifiek beroepskwalificerend traject in het ene beleidsdomein andere uitkomsten heeft in termen van vrijstellingen in vergelijking met het volgen van een gelijkaardig beroepskwalificerend traject in een ander beleidsdomein. Dit schept ongelijkheden tussen de trajectvolgers en ondermijnt tevens de maatschappelijke waarde van een BK. Bovendien is de lerende hier de dupe van, terwijl we voorheen reeds pleitten voor een civiel effect.

Daarom pleit de SERV voor uniformiteit, namelijk dat er automatische vrijstellingen gelden van niveau 1 tot en met niveau 5 (en bij uitbreiding tot en met niveau 8) voor de verworven bewijzen van BK ongeacht de procedure van kwaliteitstoezicht.

Uniforme behandeling van zowel publieke als private beroepskwalificerende trajectaanbieders (artikel 6 Memorie van Toelichting, laatste alinea)

De memorie van toelichting stelt dat private organisaties die beroepskwalificerende trajecten wensen aan te bieden, kunnen kiezen voor een van de kwaliteitstoezichtssystemen die door de verschillende beleidsdomeinen worden uitgewerkt. De kosten voor dit toezicht kunnen op de private aanbieder worden verhaald.

De SERV vindt het niet correct dat private trajectaanbieders moeten betalen voor een kwaliteitstoezicht, terwijl dit voor publieke trajectaanbieders gratis is. Het vormt een belemmering voor private trajectaanbieders om zich toe te leggen op de markt van levenslang leren. De overheid zou dit net moeten stimuleren.

Daarom pleit de SERV voor een uniforme behandeling van zowel publieke als private beroepskwalificerende trajectaanbieders.

4 Bijkomende concrete suggesties en punctuele bemerkingen inzake EVC en GKK

Dezelfde definities in beide voorontwerpen van decreet opnemen

Met het oog op leesbaarheid en volledigheid, suggereert de SERV om in artikel 2 van beide voorontwerpen van decreet dezelfde definities op te nemen. Beide voorontwerpen van decreet hangen weliswaar sterk samen en volgen dezelfde timing, maar worden in de toekomst niet noodzakelijkerwijs samen gelezen.

Enige keuzevrijheid voor EVC-testcentra wat betreft de gebruikte methodes

Art. 4 stelt dat een EVC-standaard aangeeft welke methodes aangewezen zijn om de competenties uit de BK's te beoordelen. Het is belangrijk dat de EVC-testcentra enige vrijheidsgraad hebben bij het bepalen van de methodes die ze wensen toe te passen.

Betrokkenheid van de sociale partners waarborgen

De SERV wenst dit dossier, in naam van de sociale partners, van nabij mee op te volgen via de ambtelijke werkgroep waarvan sprake op pag.3 van de memorie van toelichting.

Toegankelijke kostprijs voor EVC-traject voorzien

De SERV pleit voor een transparant en toegankelijk EVC-traject. Dit impliceert blijvend duidelijke en neutrale informatieverstrekking naar een breed publiek (o.a. via de website

<http://erkennenvancompetenties.be/>). Dit impliceert ook een transparante en laagdrempelige regeling voor de financiële bijdrage van EVC-kandidaten. De SERV pleit voor éénzelfde regeling ongeacht het beleidsdomein. Ook is er nood aan een toegankelijke kostprijs voor het doorlopen van een EVC-traject. EVC is een belangrijk instrument voor kwetsbare groepen in de samenleving, vanuit de tweedekansoptie en eveneens vanuit de upskill-optie. De kostprijs van een EVC-traject mag in geen geval een drempel vormen voor het instappen in een EVC-traject. Bij de verdere uitwerking moet er worden gedacht aan volgende mogelijkheden: toegankelijkheid zonder betaling, een korting of een derdebetalerssysteem. De SERV pleit verder blijvend voor een impulsbeleid voor meer kwetsbare groepen waarbij er zoveel als mogelijk wordt aangesloten bij bestaande organisaties (cfr. SERV advies 2015).

Mind switch met meer focus op competentiedenken

Burgers, bedrijven en organisaties moeten meer in termen van competenties gaan denken en communiceren. De SERV vraagt dan ook dat de Vlaamse regering zou inzetten op brede sensibilisering om het competentiedenken en de competentietaal ingang te doen vinden. De overheid heeft als taak burgers en ondernemingen te stimuleren om zelf te reflecteren over hun competenties en deze ook zoveel mogelijk te identificeren en te documenteren. De overheid heeft m.a.w. een faciliterende en stimulerende rol op het vlak van het herkennen van competenties.

Zelfde ritme waarmaken in de verschillende beleidsdomeinen

In 2018 moeten de Europese lidstaten een EVC-beleid hebben. Met dit voorontwerp van decreet worden de contouren van dit beleid juridisch verankerd. Om het EVC-beleid ten volle uit te rollen, zullen er evenwel nog stappen moeten worden gezet, waaronder het continueren van de opmaak van BK's die als basis fungeren voor de EVC-standaarden. De SERV vraagt dat het beleid een strikte timing met duidelijke deadlines vastlegt omtrent het finaliseren van dit dossier. Ook wijst de SERV er op dat er in de verschillende beleidsdomeinen hetzelfde ritme dient te worden gevolgd.

EVC-pilootprojecten buiten het onderwijs

Er worden nu enkel pilootprojecten in het volwassenonderwijs voorzien. De SERV pleit ervoor dat er ook pilootprojecten buiten het volwassenonderwijs worden voorzien.

De kwaliteitsvereisten op organisatieniveau moeten haalbaar zijn (artikel 5 §1 inzake GKK)

De SERV onderschrijft het belang van de kwaliteit op organisatieniveau van trajectaanbieders, maar vraagt dat de kwaliteitsvereisten – die nog verder moeten worden uitgewerkt in een BVR – haalbaar zijn. De kwaliteitsvereisten die het onderwijs hanteert voor de erkenning van haar scholen mogen niet zomaar de vereisten worden voor beroepskwalificerende trajecten.

Eén platform voor beroepskwalificaties en goede afstemming met de beroepskwalificatiedatabank (artikel 5 §2 inzake GKK)

De informatie over de beroepskwalificerende trajecten is terug te vinden op één platform (register) dat zoveel als mogelijk wordt afgestemd met de beroepskwalificatiedatabank ontwikkeld door de overheid.⁸

Beroepsmogelijkheden (op organisatie- en trajectniveau) juridisch verankeren (artikel 5 §3 en artikel 9 §2 inzake GKK)

Wanneer een organisatie die erkende beroepskwalificerende trajecten aanbiedt, haar kwaliteit op organisatieniveau niet langer kan aantonen, vraagt de SERV de mogelijkheid tot het aantekenen van een beroep of het opstarten van een verbetertraject binnen een aanzienlijke termijn alvorens de organisatie zijn erkenning verliest en wordt geschrapt uit het register. De SERV vraagt deze beroepsmogelijkheid toe te voegen aan artikel 5 §3.

Wanneer het kwalificatietoezicht oordeelt dat een beroepskwalificerende traject de lerende niet in staat stelt om de competenties van de beoogde BK('s) op een kwaliteitsvolle manier te verwerven, vraagt de SERV de mogelijkheid tot het aantekenen van een beroep binnen een aanzienlijke termijn alvorens het traject niet langer wordt erkend en geschrapt uit het register. De SERV vraagt deze mogelijkheid toe te voegen aan artikel 9 §2.

Aanpassing artikel 8 inzake GKK

In artikel 8 van het voorontwerp van decreet staat: *“Als een organisatie die erkende beroepskwalificerende trajecten aanbiedt, wil dat de door haar uitgereikte bewijzen van beroepskwalificatie van niveau 1 tot en met 4, [...], dan wordt het kwaliteitstoezicht op trajectniveau samen georganiseerd met de inspectie, [...].”* Volgens de SERV moet het vetgedrukte worden vervangen door “beleidsdomein” aangezien de keuze voor kwaliteitstoezicht op beleidsniveau wordt bepaald en niet op organisatieniveau zoals deze formulering doet uitschijnen.

5 Goede overgangperiode voor ervaringsbewijzen voorzien

Het ervaringsbewijs is totnogtoe het meest uitgewerkte EVC-instrument aan arbeidsmarktzijde. De ESF-financiering van de huidige ervaringsbewijzen loopt af eind maart 2018. Indien de betrokken sector dit wenst, is voor een aantal actieve ervaringsbewijzen nog verlengde ESF-financiering mogelijk tot eind 2018. De VDAB zal de ervaringsbewijzen vanaf 1 januari 2019 dan stapsgewijs opnemen in zijn reguliere werking en financieren vanuit de eigen dotatie. Om ervaringsbewijzen onder VDAB-regisstrerschap te (laten) afleveren, moet er op korte termijn een regelgevend kader worden uitgewerkt.⁹

⁸ Zie in dit kader ook het SERV-advies leerloopbaanbegeleiding van 22 mei 2018: <https://www.serv.be/serv/publicatie/advies-leerloopbaanbegeleiding>.

⁹ De inkanteling van de ervaringsbewijzen in de VDAB-werking zal via een afzonderlijk uitvoeringsbesluit worden geregeld en maakt dus in feite geen onderwerp uit van het voorontwerp van decreet dat nu voor advies voorligt.

De SERV pleit voor een goede en duidelijke invulling van de overgangperiode voor de ervaringsbewijzen. De VDAB opteert voor een stapsgewijze inkanteling in de reguliere werking: tien ervaringsbewijzen worden ingebed op 1 januari 2019; een aantal bijkomende ervaringservaringsbewijzen worden pas ingebed op 1 januari 2020. De SERV vraagt wat er (in 2019) gebeurt met de ervaringsbewijzen die niet (onmiddellijk) worden ingekanteld, zoals bv. poetshulp: er is vraag naar op de arbeidsmarkt, IDEA-Consult¹⁰ stelt dat het civiel effect duidelijk aanwezig is en bovendien is er een sectorale cao.

De SERV onderstreept dat bij het uitwerken van het regelgevend kader om de ervaringsbewijzen in de reguliere werking van de VDAB in te bedden, al zo maximaal mogelijk moet worden toegewerkt naar het toekomstige geïntegreerde EVC-beleid (bv. de hoogte van het inschrijvingsgeld voor een ervaringsbewijs afstemmen op de prijs voor het volgen van een EVC-traject).

Gezien de inhoudelijke link met het EVC-decreet, wenst de SERV echter proactief al vast enkele suggesties aan het beleid mee te geven.

¹⁰ Idea Consult, *EVC vanuit bedrijfsperspectief*, Brussel, 2013.

Bibliografie

SERV, Advies Leerloopbaanbegeleiding, Brussel, 22 mei 2018.

SERV, Advies Conceptnota 'Geïntegreerd beleid voor erkenning van competenties (EVC)', Brussel, 12 oktober 2015.

SERV, Advies *Naar een geïntegreerd EVC-beleid*, Brussel, 7 november 2012.

SERV, Aanbeveling op eigen initiatief, *5 voor 12 voor het erkennen van competenties (EVC) in Vlaanderen*, Brussel, 2008.

Nota aan de Vlaamse regering, *Conceptnota. 'Geïntegreerd beleid voor erkenning van competenties (EVC)'*, Brussel, 2015.

Idea Consult, *EVC vanuit bedrijfsperspectief*, Brussel, 2013.

Naar een geïntegreerd EVC-beleid. Discussienota, 19 juni 2012.